

Om

den danske Billedhugger

Bertel Thorvaldsen.

Tilligemed

en historisk ordnet Fortegnelse

paa

de Arbejder, han har udført.

---

af

J. M. Thiele.

Kiøbenhavn.

Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag.

Thieles Bogtrykkeri.

1849.

I Aaret 1770, den 19de November, blev der i Store Grønnegade i Kiøbenhavn bragt et Barn til Verden, om hvilket Moderen, ligesom andre Mødre, sagtens tænkte, at det engang i Tiden kunde blive til noget Stort.

Men der var ingen anden Grund for dette Haab, end Moderhiertets sædvanlige Stolthed ved at det var blevet en Dreng, thi Forældrenes Kaar vare fattige og deres Stand meget ringe.

Faderen, som var af islandsk Herkomst, var Billedskærer ved Skibsbyggerierne, især paa Larsens Plads; hans Navn var Gottskalk Thorvaldsen.

Moderen var en Præstedatter fra Sjælland; hendes Navn var Karen Grønlund.

Barnet, som vi fortælle om, blev i Daaben kaldet Bertel Thorvaldsen, og dette Navn blev saa berømmeligt, ikke alene i Danmark, men i den hele vide Verden, at hvorsomhelst det nu nævnes mellem dannede Mennecker, behøver man ikke at tilføie mere.

Paa dette Barns Opdragelse blev der kun anvendt faare lidet; Fattigdom var hans Fædrenes og Mødrenes Arv; men af Himlen var han begavet med vidunderlige Evner til Kunsten.

Da han endnu var en liden Dreng, bemærkedes det, ligesom ved saamange andre Børn, at han fornemmelig havde stor Lyst til at tegne, og da han saa sin Fader skære Billeder ud i Træ, prøvede han ogsaa snart paa det, og det gik bedre, end man skulde have troet.

Men hans Fader var ikke meget duelig i sit Haandværk og kunde snart ikke lære ham mere. Det var derfor en Lykke, at der allerede paa den Tid var nogen Leilighed i Kiøbenhavn til at lære at tegne, og da denne Underviisning paa Kunstakademiet ikke kostede Noget, blev han, da han var elleve Aar gammel, indsat i denne Aftenskole.

Forresten lærte han nok ikke synderligt, saavidt man har kunnet erfare, thi hvad han lærte af Læsning og Skrivning, det lærte han af sine Forældre, der i deres fattigdom elskede ham høit.

Gottskalk Thorvaldsen var en Mand af et godt Hiertelag og af et muntert Sind, men en maadelig Arbejder og en daarlig Huusholder, saa at Fortjenesten kun var ringe. Havde han stundom lidt tilovers, arbejdede han ikke gjerne den Dag, og naar han saa kom paa Skibsværftet, brød man sig ikke meget om ham der.

Moderen skal i hendes yngre Aar have været ret smuk, men Armod og huuslige Sorger gjorde snart Ende paa hendes Skønhed, saa der ikke var Spor deraf tilbage, og snart blev hun ogsaa selv ligegyldig ved, hvorledes hun saa ud.

Da nu Manden ikke bragte synderligt hjem, og Konen fristede Husets Lykke i Tallotteriet, saa kan man slutte sig til, hvorledes det har seet ud i Bertel Thorvaldsens Barnheds Hjem.

Om hans Drengaar veed man isvrigt kun saare lidet; thi Thorvaldsen talte ikke gjerne om den Tid, og Andre var der ikke, som kunde vide noget Nærmere om hans første Ungdom.

Dog har han selv fortalt Den, som skriver dette, at det store Ar, han havde under Hagen, fik han som Dreng paa et Plankeværk, da han engang var ifærd med at stiale Tøbler. Han var nemlig kommen op paa Skuldrene af en anden Dreng og hang i Armene over Plankeværket, da man kom efter dem. Drengen, som bar ham, smuttede hurtigt bort, men Bertel faldt ned og stødte Hagen imod de frønnede Bræder.

Ligeledes fortalte han om den store Skam, som i de samme Aar engang overgik ham paa Hallandsaas — paa det samme Sted, hvor han siden indhøstede saamegen Vre. Han blev nemlig arresteret og ført paa Hovedvagten, fordi han var krøben op i Skilderhuset ved Heststatuen og havde ladet sig svinge rundt af de andre Dreng. Da Vagten kom, løb alle de Andre, men Bertel var for lille til at kunne hjælpe sig selv ned fra det høie Sæde, og Soldaterne toge ham nu og bragte ham, saa lille som han var, i Vagten. Hans Forældre bleve hentede, og da de havde faaet en drøi Trettesættelse, kunde de længe ikke glemme Bertel den Skam, han havde paaført dem i hele Nabolavet.

I Kunstakademiets Tegneskoler gjorde Bertel Thorvaldsen god Fremgang, og efter Forløbet af nogle faa Aar begyndte man at lægge Mærke til ham.

Det var i Aaret 1787, at han der vandt den mindre Solomedaille, og hans Navn blev nu sat i Avisen som En, der havde udmærket sig.

Paa samme Tid gif han hos Provst Høyer ved Holmens Kirke, for at forberedes til Confirmationen, thi han var nu 17 Aar; men her har han neppe indlagt sig nogen Betsømmelse. Formodentlig har Provsten villet opmuntre ham ved Exemplet, da han en Dag gjorde Confirmanden det Spørgsmaal, om det maaskee var hans Broder, der havde vundet en Medaille i Kunstakademiet. Men da Bertel hertil svarede, at det var ham selv, nød han en Gæde, som han aldrig siden har kunnet glemme; thi Provsten satte ham nu øverst mellem Drengene og kaldte ham efter den Dag altid: "Monsieur Thorvaldsen".

Det var tilforn en almindelig Mening hos Forældre af den ringere Stand, at naar deres Børn vare confirmerede, saa havde de lært nok og skulde nu arbejde for Brødet. Af denne Mening synes ogsaa Billedskærer Thorvaldsen at have været, thi nu tænkte han kun paa, at Bertel maatte være ham en Medhjælper i Haandteringen, da han havde lært nok i Kunstakademiet. Men, som allerede sagt, var det en Lykke, at denne Underviisning ikke kostede Noget, thi han fik derfor Lov at bruge Aften-timerne der, naar han om Dagen havde fkaaret Speilrammer og andre Ornamente hjemme hos Faderen.

En saadan Hjælp havde han allerede længe ydet sin Fader, og han var kun en Dreng, da han ofte, naar han havde bragt ham Mad ind paa Larsens Plads, tog Meiselen, medens den Gamle spiste, og rettede paa hans Arbeide, naar det var altfor galt.

To Aar efter at "Monsieur Thorvaldsen" havde vundet den lille Sølvmedaille, vandt han den store, og en af Professorerne ved Akademiet, Historiemaleren Abildgaard,

gav sig nu al Glid, for at opdrage ham til Kunsten, medens Faderen derimod meente, at nu maatte han vel have lært nok, og helst vilde tage ham bort fra Skolen.

Foruden Abildgaards Beskyttelse havde Bertel Thorvaldsen paa denne Tid nogle gode Venner iblandt de yngre Kunstnere, som ikke alene drev ham videre frem i Kunsten, men i hvis Dmgang han fik nogen Anviisning til at læse gode Bøger, som kunde befordre hans øvrige Dannelse.

Han var nu tyve Aar gammel, og der forestod ham et Forsøg paa at vinde Akademiets mindre Guldmedaille i den Kunst, han især havde lagt sig efter, nemlig Billedhuggeriet.

Hans Venner, som bedre end han selv, vidste, hvor dygtig han var, og som ved deres Sammenkomster ofte havde seet, med hvilken Snildhed han kunde danne alskens Billeder, trængte nu ind paa ham, for at forjage den Frygt, som afholdt ham fra at indstille sig til Prøvestykket. Dette lykkedes dem ogsaa, men nær var det dog gaaet anderledes.

Ehi, da han den 1ste Juni 1791 havde modtaget de Vers af det Gamle Testamente, som indeholdt Opgaven, og allerede var indelukket i et lille Kammer, hvilket han ikke maatte forlade, førend han havde udført Skizzen, — det vil sige, et foreløbigt Udkast — blev han saa betagen af Frygt, for ikke at findes duelig nok, at han listede sig bort ad en Bagtrappe. Men, til Lykke for Kunsten, stødte han i denne sin Flugt paa en af Profesforerne, som ved sin Formaning fik ham til at vende tilbage og hjalp ham ubemærket ind i Kammeret igjen.

Da dette Billede siden var blevet udført — det var Heliodorus, som udjages af Templet — blev

Medailen ham tilkiendt, og han vandt tillige herved en Beskytter i Statsministeren, Grev Reventlow, som i de følgende Aar tog sig noget af ham og skaffede ham Leilighed til Dvelse og Erhverv.

To Aar derefter skulde han atter stille sig til Prøve, for at vinde den store Guldmedaille, men denne gang gjorde han det uden Frygt, og udførte et Basrelief, fremstillende Petrus, helbredende en Værkbrudnen ved Templets Dør.

Med denne gang at vinde Prisen, fik han foruden den store Guldmedaille ogsaa Adkomst til at nyde Rejsepenge i tre Aar. Men, da man ansaae det gavnligt for ham, om denne Rejse endnu blev udsat i nogle Aar, for at han kunde lære lidt af Sprog og andre fornødne Kundskaber, saa skaffede man ham imidlertid en aarlig Understøttelse, og Grev Reventlow gav ham nogle Arbejder at udføre. Men især skaffede Udbildgaard ham Beskæftigelse paa denne Tid ved at betro ham endeel Arbejder, baade Statuer og Basrelieffer, til Arveprinds Frederiks Palais paa Amalienborg og til andre Bygninger i Kiøbenhavn.

Omsider skulde da den unge Kunstner i Aaret 1796 begive sig paa Rejsen til Italien, for der at danne sig ved at blive nøie bekiendt med Kunstens store Forbilleder. Men han synes ikke selv at have haft stor Lyst til at begive sig ud mellem Fremmede i den vide Verden, og Sagen laa hans Venner og Velyndere mere paa Hjertet, end ham selv. For derfor saa let som muligt at faae ham til hans Bestemmelsessted, Rom, benyttede man — som man troede — en gunstig Leilighed, der netop tilbød sig.

En dansk Orlogsfregat, *Thetis*, udrustedes netop i Foraaret 1796 til Middelhavet. Ved Reventlows Indfyldelse blev en Ansøgning for Thorvaldsen, om at maatte følge med denne Fregat, bevilget, uagtet det ikke kunde bestemmes, paa hvilket Sted der vilde blive Leilighed til at sætte ham iland.

Fregatten *Thetis* forlod Kiøbenhavns Rhed den 20de Mai 1796, men vor Kunstner var endnu ikke med, og havde endnu nogle Maaneder paa det Tørr. *Thetis* skulde nemlig gjøre et Krydstog i Nordsoen, og først da den i August Maaned vendte tilbage til Kiøbenhavn, slog Affskeedstimen for Thorvaldsen.

Den 30te August 1796 sagde han sin Fader og sine Venner Farvel. For sin Moder holdt han Skilsmisfen skjult, fordi hun var utrokelig. Han efterlod hende en lille Kuffe, fyldt med Ducater, og sneg sig ombord, men hun ophørte aldrig at sørge over Tabet af sin Bertel, og hun saae ham heller aldrig siden.

Efter en Reise, som ofte foruroligedes ved haardt Veir og næsten dagligt af fiendtlige Krydsere, saa at der hvert Dieblik maatte gøres klart Skib, passerede Fregatten Gibraltar i Begyndelsen af October. Da den kom til Malaga, fik vor Kunstner Leilighed til at røre Benene lidt iland, og der morede han sig ypperligt i Selskab med Fregattens Officerer, som holdt af ham og altid havde ham med paa deres Lystigheder. Derfra skulde *Thetis* over under Barbariets Kyst for at bilægge nogle Stridigheder med Paschaen af Tripolis, og i disse Farvande var Thorvaldsen to Gange meget nær ved at sætte Livet til, især under en tre Dages Storm og Uveir, da Fregatten, efterat

have kappet Ankeret, drev om for Vind og Veir. Skibet, som havde taget Skade, maatte nu søge Havn under Malta, og her maatte der holdes 40 Dages Quarantaine.

Fregattens Chef, General-Adjutant Lorenz Fisser, havde, ligesom alle de andre Officerer, megen Godhed for Thorvaldsen. Skibspræsten Pavels var allerede tidligere hans Ven, og begge disse havde paa hele Reisen søgt, ved gode Raad og Formaninger at formaae Thorvaldsen til at benytte Tiden til at lære lidt Italiensk, men det havde han ikke megen Lyst til, og nu stod det for Døren, at han skulde forlade sine Landsmænd, uden at kunne tale det fremmede Sprog.

Han vilde derfor helst blive paa Fregatten og følge hjem med til Kiøbenhavn, men det tillod Fisser ham ikke. Da Quarantainetiden var udløben, sendte han sin Passageer med en lille Kystbaad fra Maltha til Palermo paa Sicilien, og Thorvaldsen har selv i en Dagbog beskrevet, hvorledes han græd sine modige Laarer ved denne Skilsmisse fra sine Landsmænd. Fra Palermo kom han paa samme Maade til Neapel, og der tilbragte han en heel Maaned med at gaae omkring paa Torve, i Kirker og Museer, for at see Alt, hvad der var at see.

I Begyndelsen af Marts 1797 tog han sig et Pas og reiste til Rom, hvor han ankom den Sde, og da han siden i Rom var bleven ligesaa bekiendt som Paven, høitideligholdt han altid denne Dag som sin Fødselsdag, thi i Kiøbenhavn var der giort saa lidet Bæsen af hans rette Fødselsdag, at han, først, da han var en gammel Mand, fik at vide, paa hvilken Dag, han var kommen til Verden.

Fra Kiøbenhavn havde Thorvaldsfen en Skrivelse til en dansk Mand, ved Navn Zoëga. Denne lærde Landsmand tog sig strax af vor unge Kunstner, skienkede ham stadigt sine Raad og sin Veiledning i Henseende til Kunsten, og Thorvaldsfen hørte i Begyndelsen gierne hans Mening og viste ham derfor altid sine Arbeider.

Men Zoëga var sygelig og meget streng i sin Dom, og da Kunstneren mærkede, at han dog aldrig kunde tilfredsstille hans Fordringer, anstillede han sig en lang Tid, som om han drev om uden at foretage sig noget. Men hemmeligt arbeidede han paa egen Haand, baade om Natten og om Dagen, naar Ingen kunde bemærke det. Og paa denne Maade folte han sig snart ret i sit Element og var saa flittig, at det hartad er ubegribeligt, hvorledes han fik saameget fra Haanden.

Da vaagnede der en ganske anden Aand i ham, og han har selv sagt om denne Tid, at da tøde Sneen ham bort fra Dinene.

Dette nye Liv yttrede sig ikke alene i hans Arbeider, men ogsaa i en alvorligere Bestræbelse efter at lære saameget af Videnskaben, som han behøvede, for at være fri i sin Kunst, en Mangel, som Zoëga oftere havde ladet ham føle.

Men tre Aar er ingen lang Tid, naar der er saameget at lære. Derfor, da han var allerbedst i Gang, vækkedes han med Skræk af den Tanke, at Reisetiden snart var tilende, og at han endnu ikke havde udført et Arbeide, som, efter hans Mening, var godt nok til at vidne om ham i Hiemmet, hvor man derimod var vel tilfreds med, hvad

han havde sendt hjem, skøndt det kun var en ringe Deel af det, han havde arbeidet.

Men under sin hurtige Fremgang kunde han aldrig fyldestgiøre sine egne Fordringer, og det var derfor hans Sædvane, at saasnart han havde fuldført en Billedstøtte, huggede han Hovedet af og henslængte Stumperne, at Ingen skulde see dem.

Men, naar man skal slutte fra de saa Arbeider, som undgik denne haarde Dom, og af de tiloversblevne Spor af de øvrige, saa havde han ikke haft nødig at skamme sig ved dem.

Ved denne Strid med sig selv og med sine Værker røbede Kunstneren vistnok, skøndt uden selv at vide det, at det Maal, han omsider skulde naae, var høiere end almindeligt.

Han besluttede nu, da Heimreisen rykkede nærmere, at udføre en Billedstøtte, som tilgavn kunde tale hans Sag i Danmark, og dertil valgte han af Grækernes Historie at fremstille Helten Jason, hvorlunde han i et fremmed Land henter sig det gyldne Skind, efterat have overvundet al Modstand.

Naar en Billedhugger vil udføre et Arbeide, saa danner han sig først et Billede af vaadt Leer, og, naar dette er saaledes udarbeidet, som han ønsker det, gjør han derover en Form af Gips, og i denne Form støber han atter Gips, saa at han tilsidst, istedetfor et skrøbeligt Arbeide af Leer, faaer det samme af Gips, hvilket er stærkere og altsaa bedre kan bevares. Efter en saadan Gipsmodel udfører han da senere, naar det bestilles hos ham, sit Værk i Marmor eller i Metal.

Saaledes blev ogsaa Modellen til Jason begyndt, i naturlig Størrelse, det vil sige, saa stor som et Menneske i Almindelighed, og i April 1801 stod Leerskikkelsen færdig.

Men der hører ikke alene Kunst, men ogsaa god Lykke til at udmærke sig mellem saamange Kunstnere og Kunstværker, som der er i Rom. Det skete derfor, at dette vor Kunstners Mesterstykke ikke tildrog sig synderlig Opmærksomhed, og da Thorvaldsen engang ret havde seet paa det, slog han det istykker og lavede sig til at reise hjem til Efteraaret. Men da Efteraaret kom, erfarede han, at ogsaa Zoëga snart vilde reise til Danmark, og paa Grund deraf udsatte han sin Hjemreise til næste Foraar; men Zoëga reiste ikke, og Thorvaldsen ikke heller.

I al den Tid havde vor Thorvaldsen været som en Kvinde i Barnsnød, thi han havde undfanget et Billede, som vilde og skulde fødes til Verden og ikke lod ham Ro forinden.

Da derfor Januar kom i Aaret 1803, stod der igien en Leerskikkelse af den samme Jason i hans Værksted, men denne gang var Helten — ligesom for at gjøre sig mere giældende — voxet op til en overnaturlig Størrelse.

Da dette blev bekiendt, kom der Mange for at see dette Arbeide, og det beundredes af Alle som et Værk, der mere end noget andet af dem, som vare udførte i denne Kunst siden Christendommens Indførelse, mindede om den særegne Maade, paa hvilken Oldtidens største Billedhuggere havde udført deres navnkundige Statuer.

Men det blev ogsaa kun ved Lovtalerne, og meget nærved var det, at ogsaa denne Statue havde maattet dele sine Forgængeres Skiebne. Smidlertid drev Thorvaldsen

det dog dennegang saa vidt, at han fik den afstøbt i Gips, og nu, tænkte han, kunde den staae hen, indtil der engang var Leilighed at faae den til Danmark.

Han pakkede da sine faa Eiendele sammen og sagde sin Jason Farvel; thi næste Morgen var berammet til Afreisen.

Boguen holdt for Døren, Kofferten var surret fast bag paa, og der var ingen anden Hindring, end den, at en tydsk Kunstner, som skulde reise med, endnu ikke havde indfundet sig. Omfider kom han dog, men kun for at sige, at han endnu ikke kunde komme afsted, fordi hans Pas ikke var paaskrevet. Reisen blev derfor udsat til den næste Dag.

Men netop paa denne Dag skulde det skee, at en Omviser førte en rig, engelsk Kjøbmand, ved Navn Thomas Hope, hen til det lille Værksted, for at han skulde see den Jason, om hvilken der gik saamegen Tale.

Thorvaldsen var selv tilstede og viste sit Arbeide, som fandt stor Yndest hos den kunstforstandige Englænder. I Samtalen spurgte Hope, hvormedet vel denne Statue vilde koste, naar den blev udført i Marmor. "Sevhundrede Zechiner!" svarede den beskedne Kunstner, for hvem det allerede syntes en stor Lykke, om han blot maatte faae Leilighed til at udføre den. "Det er for lidt!" giensvarede den ædle Ven af Kunsten, — "Jeg vil give Dem 800 og strax sætte Dem istand til at begynde Arbeidet!"

Saaledes skulde Thorvaldsen frelses for sin Kunst!

Med denne Tilfikkelse opnaaede han ikke alene det, at han nu kunde blive længere Tid i Rom, men han vandt ogsaa Noget, som kunde synes uvæsentligt, men langtfra

ikke er det, nemlig at han nu kom i Orde, saa at Rygtet talte hans Sag vidt og bredt og Aar for Aar bragte ham større Leilighed til at udmærke sig i sin Kunst.

Det varede nu ikke længe, førend han af andre, rige Personer, mest Reisende, som i Rom havde lært ham at kiende, opfordredes til andre Arbeider, hvilke de lode udføre med stor Bekostning.

I Danmark ventede man imidlertid Aar for Aar, at han snart skulde vende tilbage. Rygtet om hans Betsømmelighed havde snart naaet derhen, og man lovede ham nu, at, naar han kom hjem, skulde han faae fuldt op med Arbeide til Christiansborg Slot. Men disse Tilbud vare dog ikke af en saadan Besskaffenhed, at de kunde friste ham til at forlade Rom, hvorimod han erklærede, at han ikke havde noget høiere Dnske, end at hændres med Bestillinger ogsaa fra sit Fædreneland.

Hans Moder døde i 1804, og hans Fader, som kort Tid efter fik en Plads i Bartou, døde der i 1806. Forgieves havde Abildgaard, efter Thorvaldsens stadige Opfordring, søgt at hjælpe dem i deres usle Kaar, og forgieves havde Sønnen flere Gange sendt Arbeider, tildeels bestilte Bøster i Marmor, hjem, med Ordre, at Betalingen skulde tilfalde hans fattige Forældre. Men Kasserne med disse Kunstværker bleve liggende flere Aar uaabnede paa Toldboden, og da Udpakningen endelig fandt Sted, vare Omkostningerne saa store, at der blev Lidet eller Intet tilbage. Og selv, da Thorvaldsen allerede var en navnkundig Kunstner, var hans virkelige Indtægt i Begyndelsen saaringe, at han havde sin Nød med at staae i Forsskud for Indkøb af Marmor til de bestilte Arbeider.

De første Bestillinger, han modtog fra Danmark, vare just ikke meget opmuntrende. Man vilde til Christiansborgslot benytte hans Modeller til derefter at lade Haandværkere i Kunsten udføre Gips- og Sandsteensbilleder; men dette indlod han sig slet ikke paa. Derimod tog han med Glæde mod en Bestilling paa fire runde Basrelieffer til Slottets Forside, da disse bleve bestilte i Marmor.

En anden Bestilling fra Danmark skaffede ham hans Ven, den danske Gesandt i Toskana, Baron Schubart, hvis Søster, Grevinde Schimmelmänn, ønskede at forære Brahe-Trolleborg Kirke i Tjen en Døbefont i Marmor fra den berømte Landmands Haand.

Dette sidstnævnte Arbeide blev en Gienstand for almindelig Beundring, da det nogle Aar efter ankom til Kiøbenhavn, men det var i en Række af Aar det eneste, man kiendte af den Kunstner, som allerede længe havde giort Danmark saamegen Ære.

Da han mange Aar derefter opfordredes til at betænke sine Forfædres Hiem, det gamle Island, med en Forøring, gientog han denne Døbefont og tilegnede den ved en Indskrift Nyklabykirke, hvorhen den senere ankom.

Imidlertid var der i hans Bærksted opvoxt som en Børneskole af skønne Arbeider rundt om ham. Bestillingerne strømmede nemlig ind paa ham, alt som han med hvert nyt Arbeide gjorde sig mere navnkundig, og fra Regenter, Akademier og Selskaber sendtes ham aarligt en Overflod af Ordener, Ærestegn og Titler, saa at han ogsaa ihenseende til sliq Udmærkelse, var uden Lige iblandt Kunstnere.

Det kunde maaskee tykkes den mindre indsigtsfulde, at dette var dog vel meget Bæsen at giøre af en Mand, fordi han udmærkede sig ved at danne smukke Billeder; men da maa man vel bemærke, at Kunsten, ligesaavel som Videnskaben, med Rette tillægges den Fortieneste, at Intet mere end disse har bidraget til at forædle Menneskeheden. Og vel maatte man da prise de herlige Gaver, som Gud havde nedlagt i denne danske Mand, da man saae, at hvad alle Nationers Kunstnere i Aarhundreder forgieves med al Flid og Kløgt havde bestræbt sig for, det opnaaede og udrettede han i al Uskyldighed.

Det vilde bortdrage Opmærksomheden formeget fra vor Kunstners Levnet, her i denne korte Beskrivelse at nævne og at forklare de Kunstværker, han saaledes udførte Aar for Aar. Dette er ikke heller længere nødvendigt nu, da vi have hans Museum, som er tilgængeligt for Alle. Derimod ville vi her nærmest holde os til hans skønne Livs Beskrivelse.

Årene gik, som sagt, hen under et altid vorende Antal Bestillinger paa nye Arbejder, saa at det snart syntes umuligt, at han nogensinde vilde finde Leilighed til at vende tilbage til Hjemmet.

Sos hans Landsmænd blev Dnsket, engang at see ham, især levende, da der i 1811 opdagedes et hvidt Marmorbrud i Norge; thi nu tyktes det Alle at være skönt, om Thorvaldsen vilde foretrække det norske Marmor for det italienske og græske. Hans Kongelige Høihed, Prinds Christian, skrev ham til og sendte ham Prøver af det nordiske Marmor, og Kunstneren havde gierne fulgt denne Indbydelse, men Bestillingerne hindrede ham for-

tiden, og han havde desuden nyligt overtaget en Professorpost ved den romerske Kunstskole, St. Lucas.

Dog syntes det ham alligevel at maatte kunne lykkes at giøre et Besøg i Danmark, men da indtraf en Begivenhed, som lagde en anden Hindring iveien, og denne Begivenhed blev i høi Grad glædelig for hans Fædreland, som ogsaa for Kunsten i det Hele.

Kaiser Napoleon var dengang Herre over Italien. I Rom vilde han have sig et prægtigt Slot, og dertil valgte han et Palads, som havde tilhørt Paven. Thorvaldsen, som tænkte paa at reise til Danmark, og som desuden havde nok at arbeide, gjorde ikke noget Skridt, for at blive deelagtig i de mange Bestillinger paa Kunstværker, som nu skulde udføres til denne Bygning, og som det almindeligen gaaer i Verden, at den, der nyder megen Udmærkelse, ogsaa har mange Misundere, havde han ogsaa sine. Som en Følge deraf, blev han ikke engang spurgt, om han vilde overtage nogen Deel af Arbeidet. Men, da der ikke var mere end tre Maaneder tilbage, inden det Hele skulde være færdigt, mærkede Bygmesteren, at han dog ikke kunde undvære vor Kunstners Bistand, og foreslog derfor Thorvaldsen at overtage Udførelsen af en saakaldet Frise, det vil sige, et langt Billede i ophøiet Arbeide, — hvilket, affløbt i Gips, skulde smykke alle fire Vægge i et af Gemakkerne.

Uagtet Tiden, som sagt, næsten var forløben, modtog Thorvaldsen dog denne Opfordring og valgte at fremstille, hvorlunde Alexander den Store holdt sit Triumf-indtog i Babylon, hvilket Værk, efter det opgivne Maal, vilde indtage en Strækning af omtrent 29 Alen.

At Thorvaldsen turde paatage sig et saa stort Arbeide i en saa kort Tid, forbausede Alle, som kiendte Banskeligheden, og det er da ikke at undres over, at hans Medbeilere allerede lurede paa, at han enten ikke skulde kunne holde sit Ord, eller og saaledes forhaste sig, at deres egne Arbeider, som de havde udført i Mag, nu nok skulde for dunkle hans.

Men ogsaa denne gang maatte de ydmygt boie sig for hans Overlegenhed; thi da Tiden kom, triumferede hans Alexander i et Værk, som ikke har sin Lige blandt alle dem, der siden Grækernes Tid ere blevne til.

Rygtet om dette Værk giennemfoer hele Europa, og da det ogsaa naaede til Danmark, vakte det der en almindelig Begeistring hos alle, som havde Sands for Kunst.

Det forekom nemlig alle Kunstens Venner i Danmark, at det vilde være et fædrenelandsk Anliggende, at sørge for, at dette, den mest berømte, danske Kunstners berømmeligste, Værk maatte blive udført i Marmor for Danmarks Kongeborg, og man begyndte allerede at indsamle Penge til dette Forehavende, da Regeringen selv gjorde Kunstneren denne Bestilling. Denne skønne Frise smykker nu en Sal paa Christiansborg, og det oprindelige Arbeide, som er af Gips, kan man see under Loftet i den store Forhalle, naar man gaaer ind i Museet.

Thorvaldsen udførte i disse Aar mange andre, skønne Værker, og vel maatte man, ved at give Agt derpaa, mene, at han havde naaet det høieste, han kunde komme, og at han nu, da han var kommen til sin feireste Alder, vel lidt efter lidt vilde gaae tilbage i sin Kunst; men han gik be-

standigt fremad, uden at forraade nogen Svækkelse i Aand eller Haand.

Til Danmark stod imidlertid altid hans Hu, og i 1819 fandt han igien en Anledning, som han benyttede.

Fra Schweiz havde man nemlig overdraget ham at udføre et Mindesmærke over de Schweizere, som under den franske Revolution i 1792 vare faldne, idet de forsvarede den franske Konges Slot, Tuillierierne. Hertil valgte Thorvaldsen at fremstille en Løve, som dør af sine Saar, og da han havde Modellen færdig, besluttede han at see den Klippe ved Luzern, hvori dette Bærk skulde udhugges i overnaturlig Størrelse. Men den egentlige Grund var dog nok, at benytte denne Udflugt til at reise lidt videre mod Nord og at see sit Fødeland igien.

Han forlod da Rom, den 14de Julii 1819, og hvor han kom, baade i de italienske og i de tydske Byer, blev han af Høie og Lave modtaget med saamange Uresbeviisninger, som maaskee aldrig tilforn blev en Kunstner tildeel.

Da han nærmede sig Stuttgart i Kongeriget Württemberg, hvor han vilde besøge Dannecker, en anden berømt Billedhugger, hændte det sig ved det sidste Skiftested, at en ung Mand, træet og modig efter en lang Vandring, kom til Bognen og bad Kudskken om, at maatte sidde op til Byen. Da Thorvaldsen hørte det, bød han ham at stige ind i Bognen, og som han nu sad der ved Siden af vor Kunstner, begyndte han at fortælle som en mærkelig Nyhed, at den berømte Billedhugger Thorvaldsen ventedes i Stuttgart, og at han selv havde foretaget den lange Vandring, alene for at faae denne store Mand at see. Man kan da let forestille sig, at det gav Anledning til megen

Overraskelse og megen Skiemt, da Thorvaldsen nu gav sig tilkiende.

Efterat Thorvaldsen henimod Udgangen af September var bleven festligt modtaget i Altona og i Flensborg og derefter havde opholdt sig nogle Dage paa Brahe = Trollebørg, hvor han fandt sin Døbefont igien, saae han atter sin Fødeby, Søndag Eftermiddag den 3die October 1819, efter 23 Aars Fraværelse.

Meget var her forandret siden sidst, men mere var der forandret i hans egne Kaar og Omstændigheder. Kun i Et var han den samme, nemlig i det kiærlige Hiertelag mod sine Venner og Landsmænd; thi han vendte tilbage, uanfægtet af al den verdslige Gæ og Dphøielse, der var bleven ham tildeel i Udlandet.

Der var paa Kunstakademiet, i Charlottenborgslot, sørget for en Bolig til ham, og da han her steg ud af Bognen, var hans Hierte inderligt bevæget ved Synet af det Huus, hvor han havde nydt den første Underviisning i Kunsten.

Den gamle Portner var den første af Huusfolket, som han kiendte igien, og som kiendte ham fra gamle Dage. Ved at see ham, blev han rørt og kastede sig i hans Arme og kysede ham. Nu indfandt gamle Venner sig, men han savnede saa mange. Derimod fik han nye Venner i Overflod, thi selv Folk, som aldrig havde seet ham tilforn, besøgte ham og omgikkes ham i Et og Alt som gamle Bekiendte, efterdi de allerede længe havde haft ham kiær, fordi han havde gjort Danmark saamegen Gæ.

I Kiøbenhavn foranstaltedes der nu adskillige Festligheder i Anledning af hans Ankomst baade i Kunstakade-

miet og i andre Foreninger; men især feiredes han paa Skudebanen i et talrigt Gilde baade med Sang og med Tale.

I Begyndelsen kunde det vel baade smigre og glæde ham, at modtage alle disse Beviser paa sine Landsmænds Beundring og Hengivenhed, men af Sigt blev han altid meget tidlig træt, og snart længtes han efter at komme til at arbejde lidt igien.

Da han derfor havde faaet sit Værksted indrettet, var det hans første Gierning at skienke Fædrelandet Billederne af dets elskede Konge og Dronning.

Det blev nu af Regieringen overdraget ham at udføre endeel Arbejder til Smykke for Vor Frue Kirke i Kiøbenhavn, nemlig Statuerne af Christus og af de tolv Apostle, samt en Fremstilling af Johannes den Døber, som prædiker i Drøkenen, med mere, men disse Arbejder vare for mange og for betydelige til, at de kunde udføres her; efterat han siden var kommen tilbage til Rom, udgjorde de i adskillige Aar hans fornemste Beskæftigelse.

Derimod tog han strax fat paa to mindre Arbejder til samme Kirke, nemlig Jesu Daab og den hellige Nadvere, som senere bleve udførte i Marmor, og nu ere indsatte i Kirken.

Da han havde været omtrent eet Aar i Kiøbenhavn, drog han atter bort, elsket af alle, som kiendte hans Hierte, beundret af alle, som forstod hans Kunst, og æret af alle, som vidste, hvor høit Danmark ved ham var æret.

Nærvæd var det dog, at dette hans Besøg i Fædrelandet havde kostet ham Livet, thi da han fra Nysted paa

Laaland vilde begive sig paa Havet over til Rostock i en aaben Baad, kom han om Natten i stor Fare, ved at Baaden drev om for Regn og Storm imellem de mange blinde Skær; men da det dagedes, blev den tagen op af et Par Lodser og naaede lykkeligt Bestemmelsesstedet inden Aften.

Da Thorvaldsen kom til Berlin, blev han der modtaget med Gresbeviisninger, saavel af Preussens Konge, som af andre, fornemme Personer, og da han drog til Potsdam, var han ledsaget af Berlins mest udmærkede Kunstnere.

I Dresden opholdt han sig syv Dage, og Aviserne fra den Tid berette omstændeligt, hvørlunde han der hædredes ved Giestebud og Optog.

Derfra drog han til Warschau i Polen, fordi han i denne By havde Udskilligt at afhandle med Dyrigheden, angaaende to Monumenter, som han skulde forfærdige, det ene til Greminde for Fyrst Poniatowsky, som heltemodigt havde sat Livet til i en Flod, for at være sit Lands Bundsforvandte tro, det andet til Gæde for den berømte Stjernekyndige, Nikolaus Kopernikus.

I denne By var just paa samme Tid den russiske Keiser, Alexander, og da han erfoer, at Thorvaldsen var ankommen, lod han ham hente og viste ham stor Naade og Udmærkelse.

Thorvaldsen blev opfordret til at giøre Keiserens Billede, og medens han havde dette Arbeide for, sad Ruslands Keiser saa ofte for ham, som det behøvedes, og da Billedet var færdigt, skienkede Keiseren ham en meget kostbar Dia-

mantring og omfavnede ham ved Afskeden, som om det havde været en af hans Lige.

I Krakau ventede der endnu en tredje Bestilling paa Thorvaldsen, nemlig et Monument over en ung, polsk General, Grev Potocky, som var falden i Slaget ved Leipzig.

Da han nogle Dage efter kom til Troppau, var der just paa den Tid en Sammenkomst af Fyrster i denne Stad. Her blev Thorvaldsen modtaget af Keiser Frank med megen Udmærkelse, og ved Fyrst Metternich blev det ham overdraget, at udføre et Monument for den nyligt afdøde Fyrst Schwarzenberg.

For Kunstner var paa denne Triumfsejre netop ankommet til Wien, da et Bud fra Rom meldte ham, at der i et af hans Værksteder var skeet den Ulykke, at Gulvet var styrtet ned, og at flere Arbejder mere eller mindre vare beskadigede. Han ilede derfor ved Dag og Nat derhen, hvor han dog fandt, at Skaden ikke var saa stor, som han havde forestillet sig den.

Da han nu atter var kommen til Rom, var det ham fiært, at ombytte al den Giestereeren og Gratulereen, som han et Aarstid havde levet i, med det stille, tarvelige og virksomme Liv, han var vant til at føre der.

Thi den, som ikke har besøgt ham i Rom, vil neppe kunne gjøre sig en Forestilling om, hvor simpel hans Leve- maade var, og hvor lidt han yndede Bram og Belleuet. Dette var en naturlig Følge af, at han i sin Ungdom ikke havde været vant til Slegt, og at han senere ikke fik Tid til at falde i saadanne Fristelser, eftersom han altid havde nok med at tage vaere paa sin Kunst.

De mange, unge Menneſker, ſom han ſtadigt havde til at gaae ſig tilhaande, og ſom under hans Anviisning betroedes ſaameget af Arbeidet, ſom de, efter deres forſkiel- lige Evner, formaaede, flokkedes omkring ham, for at høre ham fortælle om de Beſtillinger paa nye Værker, ſom de nu ſkulde ifærd med. Og da han havde nævnet det alt tilhobe, var det ſaameget, at man hartad ſkulde mene, at dermed blev han ikke færdig i ſin Levetid. Men det er utroligt, hvad en ſaa dygtig Mand kan virke, naar han benytter ſin Tid og dertil har flinke Medarbejdere.

Det, ſom er det Bæſentlige i Kunſten, nemlig at beſtemme, hvorledes Tingene ſkulle være, det overtog naturligviis Meſteren ſelv, men dog undlod han ikke ſtundom at prøve de Unges Kræfter, hvorved diſſe efter- haanden fik Tillid til ſig ſelv og vandt Aar for Aar i Dygtighed. Efter hans ſmaa Modeller i Leer, maatte de udføre Statuerne i det Store, og han gik da fra den ene til den anden, paſſede noie paa og rettede med den vid- underligſte Lethed, hvor det var fornødent.

Paa denne Maade tog han nu ſtrar fat ſaavel paa de Arbejder, han ſkulde udføre for Polen, ſom paa dem, han havde at udføre for ſit Fædreland.

Men der manglede ikke heller nu paa Mid og Sver- ſyge hos hans Misundere. De lode ſig forlyde med, at han neppe vilde ſlippe godt fra, hvad han havde paataget ſig for Danmark, efterdi han ikke var en "Chriſtelig" Kunſtner, hvormed de meente, at han neppe forſtod at fremſtille Perſoner og Begivenheder af Chriſtendommen; thi deri havde han hidtil kun forſøgt ſig i mindre Værker. Men ogſaa dennegang bleve de beſkæmmede, thi det var

næsten et Under at see, hvorledes Billederne af Christus og af Apostlerne, stege frem mellem hans kunstforstandige Hænder, og i hvor kort en Tid de stode der, som nogle af de ypperste Værker, han havde frembragt.

Disse nævnte Arbejder bleve senere udførte i Marmor og opstillede i Vor Frue Kirke i Kiøbenhavn, mellem Paaske og Pintsfe 1839.

Da han var færdig med Forarbejdet til disse Statuer og havde sat Udførelsen i Gang mellem sine Lærlinge, begyndte han paa den nævnte Fremstilling af Johannes den Døber, som prædiker i Ørkenen.

Dette Værk er ikke — hvad man paa Grund af det Sædvanlige let kunde fristes til at tro — et saakaldet Basrelief, eller halvt ophøiet Billede, men en Samling af sexten fritstaaende Statuer i Legemsstørrelse. For at undgaa større Bekostninger, er dette Værk — hvad man maa beklage — ikke udført i Marmor eller i Metal, hvilket var Kunstnerens Ønske, men i brændt Leer, og saaledes er det anbragt over Hovedindgangen til Vor Frue-Kirke.

Imedens disse Arbejder dagligt sysselsatte Thorvaldsen, var det engang nærvædt at han var falden for et Barns Baadeskud. Det er nemlig en gammel Skik i Rom, at Katholikerne, trættede af den lange Fastetid, hilse Paaskefesten ved om Løverdags Middag at affyre Geværer og Pistoler, saavel i Gaderne, som ud af Døre og Binduer. Denne Lystighed havde i Aaret 1823 nær givet Thorvaldsen sit Banesaar. Hans Vertindes lille Dreng havde nemlig seet, at Thorvaldsen havde et Par Pistoler hængende paa sin Væg. Da han nu bad ham, om at maatte laane dem til Festen, tog Thorvaldsen dem ned og

prøvede den ene ud af Vinduet, om den muligen kunde være ladet, fra den Tid, han havde haft dem med paa Reisen. Men ubemærket tager Drengen den anden, og et Skud strækker Thorvaldsen til Jorden. Dog var Gaaret til god Lykke ikke betydeligt, og da man saa Thorvaldsen frelst, gik der det Ord mellem Folket, at et Under var skeet, fordi den hellige Guds Moder ikke havde villet, at et Barn skulde være Skyld i saa stor en Ulykke.

Efter nogle Aars Forløb havde Thorvaldsen ikke alene Arbejderne for Danmark, men ogsaa de nævnte Monumenter for Polen, færdige i Gipsmodeller, og det blev ham nu overdraget at udføre et stort Monument over den sidst afdøde Pave, Pius den Syvende, hvilket skulde opstilles i Peterskirken i Rom. I denne den katholske Christenheds Hovedkirke henstilles nemlig, ifølge gammel Vedtægt, Gravminder over de afdøde Paver, og til alle Tider var det de mest berømte Billedhuggere i Italien, hvem det overdroges at udføre saadanne. Men ihvorvel der kunde være Spørgsmaal om, hvorvidt det gik an, at overdrage Thorvaldsen et saadant Arbeide, da han, ifølge Katholikernes vrang Mening, ikke var en Christen, saa var hans Anseelse som Kunstner dog saa stor hos den pavelige Regiering og navnlig hos en af Cardinalerne, ved Navn Consalvi, at denne Omstændighed ikke lagde betydelige Hindringer iveien.

Neppe var dette Arbeide færdigt i Model, før der fra Bayern indløb en anden Bestilling paa et stort Gravminder, nemlig over Hertugen af Leuchtenberg, Keiser Napoleons Stedsøn, og dette Arbeide blev i Løbet af nogle

faa Nar udført i Marmor og opstillet i St. Michaels Kirken i München.

I Rom havde han nu levet i fyrgetyve Nar, men i al den Tid var han der kun som paa en Reise, uden nogensinde at slippe den Tanke, at han havde sit Hiem i Danmark, og at han vilde betale Jorden sin Fødselsgiæld der. Men skjøndt han aldrig satte Priis paa at samle sig Bohave og ikke bandt sig til Huus eller anden fast Eiendom, saa samlede der dog efterhaanden en stor Mængde Eiendele om ham, dels hans egne Arbeider, dels Samlinger af ældre og nyere Kunstfager.

Thi her maa det vel bemærkes, at skjøndt det kunde synes, at naar en Kunstner, Nar for Nar, sælger sine Arbeider, saa kan han omsider ikke have meget tilbage deraf, saa forholder det sig dog i denne Henseende anderledes med Billedhuggeren i Almindelighed og navnlig med Thorvaldsen.

Da han nemlig omsider blev saa formuende, at han ikke behøvede at være afhængig af, om Nogen vilde lade de mange Arbeider, han af egen Drift gjorde, udføre i Marmor, saa blev det hans Sædvane, at han ofte udførte saadanne Arbeider i Marmor, uden at de vare bestilte, og lod dem staae hen, ligegyldig ved, om Nogen vilde kiøbe dem eller ikke, og naar da, som oftest, disse Arbeider bleve solgte, lod han dem udføre paa ny, men i alle Tilfælde beholdt han sit oprindelige Arbeide i Gips.

Da nu hans Bærkers Tal allerede dengang beløb sig til flere Hundrede, og han desuden eiede en Skat af forskiellige, kostbare Oldsager, nyere Malerier, fieldne Bøger og Kobberstik, saa vaagnede den Tanke i ham, at hans

kiære Fødeland, som dog havde saalidet af Sligt, skulde have det Alt tilhobe, naar han var død og borte.

Over denne Tanke rugede han længe, inden han betroede den til Nogen. Der var nemlig den Omstændighed derved, at han, skiondt ikke gift, havde en Datter, for hvis Fremtid han vilde sørge, førend han indsatte Danmark til sin Arving. Og da han ingenlunde var af denne Berden og ikke vidste, hvad han havde at varetage, for at bringe denne Sag i lovlig Orden, saa betroede han sig i 1828 til en ædel Mand og gammel Ven, Grev Rankau Breitenburg, som just var i Rom og snart skulde reise tilbage til Danmark. Rankau lovede med Glæde, at han vilde tale med Kong Frederik den Siette derom, og da Kongen fik det at høre, blev han overmaade glad og lod Thorvaldsen takke og sige, at man vel for en saadan Gave vilde og maatte paa bedste Maade søge at opfylde ethvert hans Onske.

Det blev nu Thorvaldsen nærmest om at giøre, at arbeide sig ud af alle de Forpligtelser, han efterhaanden havde paataget sig, angaaende bestilte Arbeider, og fra den Tid af giorde han det ene Bærk færdigt efter det andet, saa at det var næsten vidunderligt at see den Mængde Kunstværker, han nu bortsendte til Ost og Vest.

Men af hvert saadant Kunstværk beholdt han dog det Stykke tilbage, hvorefter han havde udført det, han bortsendte.

For dem, som ikke kunne have synderligt Kiendskab til saadanne Sager, og som maaskee tænke ringe om det, han saaledes bevarede for sit Fødeland, fordi meget deraf kun var af Gips, maa det her i al Korthed bemærkes, at

da disse saakaldte Modeller ere hans egne, oprindelige Arbeider, medens det som oftest var hans Clevers Udførelser i Marmor, han folgte til sine rige Kunder, efterat have lagt sidste Haand paa dem, saa maa man dog indrømme de mere Kunstforstandige, at de med god Grund finde noget i Gipsmodellen, som for dem kan opveie det kostbarere Stof og det mere udførte Arbeide.

Allerede tidligere havde Thorvaldsen begyndt at hiemsfende disse Arbeider med danske Krigsskibe, naar der gaves Leilighed, og den danske Regiering kom ham naturligtviis imøde med den største Beredvillighed, saa ofte han lod sig, at han havde Noget at hiemsfende.

I 1830 gjorde han nu en Reise til München, fordi han havde forpligtet sig til at være der, naar Monumentet over Hertugen af Leuchtenberg skulde opstilles. Men det vilde her optage for megen Plads, om man skulde beskrive den Modtagelse og de Fester, hvormed man yttrede sin Glæde over hans Besøg i denne By. Vi ville her kun anføre, at Kongen af Bayern ved denne Leilighed overdrog ham at gjøre Modellen til en Heststatue i overnaturlig Størrelse, til Ære for en gammel Churfyrste, Maximilian af Bayern, hvilken Statue senere blev støbt i Metal, og i Aaret 1834 opstillet paa en stor Plads i München.

Da han nu paa denne Reise var kommen over Biergene, havde han stor Lyst til at besøge Danmark, men efterdi han dog endnu havde saameget at bestille i Rom, besluttede han, først at gjøre sig rigtig færdig der.

I Rom gjorde han den 8de August 1830 sit Testamente. Dette skulde være en stor Hemmelighed, men

det blev dog snart forraadt, at han havde noget saadant for, og da der var mange, som troede, at han, der havde nydt saamegen Gæde i Tydskland, brød sig en god Dag om Danmark, saa blev ogsaa det Lidet, man vidste, indberettet til Kongen af Bayern, som naturligtviis ikke havde noget imod, at hans Ven, Thorvaldsen, vilde gjøre den rige Kunststad, München, til sin Arving.

Der blev nu fra Bayern lovet ham de høieste Værdighed og Udstatler, om han blot vilde komme og tilbringe sine øvrige Dage der; men Thorvaldsen lod Agenterne skrive og rapportere, og tænkte, at han nok selv vidste, hvad han vilde gjøre.

Paa den Tid afsendte han et skönt Monument til England, hvilket man havde ladet ham gjøre til Gæde for den store, engelske Digter, Lord Byron, og det omtalte Monument over Pave Pius den Syvende var nu ogsaa saavidt færdigt, at det kunde opstilles i Pederskirken. Men Cardinal Consalvi var imidlertid død, og nu havde vor Kunstner mangen bitter Time for at døie alle de Fortredeligheder og Krænkelser, som man stillede imod ham, fordi han, en Rietter, skulde nyde denne Gæde. Dog, Monumentet var færdigt, og Pengene, han skulde have derfor, vare henlagte i Banken, saa at alle Bestræbelser imod ham vare frugtesløse.

Alligevel havde denne og andre Bryderier forstemt ham saaledes, at han, som Præsident i det romerske Kunstakademie, nu nedlagde denne Post og længtes mere og mere efter at komme mellem sine egne.

Denne Længsel og Ønsket at see sine Sager i Sikkerhed i Danmark, blev i det følgende Aar end mere forøget.

I 1831 brød der nemlig en Revolution ud i Rom, og da han havde Død for at have mange Penge liggende, saa kunde han vel have Grund til nogen Frygt. De unge, danske Kunstnere i Rom sluttede sig nu som en Livvagt om ham, men Thorvaldsen afviste denne Beskyttelse og bad dem, kun at sørge hver for sig, eftersom det vilde være for dyrt betalt, om dem skulde vederfares noget Ondt for hans Skyld. Han tilføiede med Munterhed, at vilde Goldsmænd tage hans Penge, saa fik han at see til at fortjene nogle igien, og vilde man berøve ham Livet, saa skulde han jo dog alligevel miste det.

Men Stormen gik over, uden at den tilføiede ham nogen Ulempe, og han begyndte nu at arbejde med en mageløs Flid og fuldførte i dette ene Aar mere, end de fleste Billedhuggere udføre i deres hele Levetid. Og alle disse skønne og skiemtfulde Billeder bleve til, uden Bestillinger, som et yndigt Legeværk mellem hans skabende Hænder.

Ehi uagtet det fremfor alt paa denne Tid laa ham paa Hjertet at blive reiseferdig, kunde han dog ikke afholde sig fra, stadigt at frembringe nye Billeder og deri at udtale de Tanker, som steg frem i hans Kunstnersjæl.

Men ud af denne lange Række af saadanne mindre Frembringelser hævede sig nu og da et stort Værk til en eller anden offentlig Bestemmelse.

Saaledes fremstod Monumentet for Bogtrykkerkunstens Opfinder, Guttenberg, der blev opreist i Staden Mainz, det allerede nævnte Monument for Churfyrst Maximilian af Bayern, og Monumentet for Tydske-

lands store Digter, Friedrich Schiller, der blev opstillet i Stuttgart.

Ved alle disse navnkundige Værker foregedes altid hans Navns Ære, og de Byer, som saaledes smykkedes af hans Kunst, søgte ved mangehaande Æresbeviisninger at tilegne sig ham, og, ligesom for at dele Æren med Kiøbenhavn, gjorde de ham til deres Æresborger.

Angaaende den rige Arv, som Thorvaldsen havde tiltænkt sin Fødeby, saa lagde han denne Sag, efter Grev Rankaus Død, i Conferentsraad Collins Hænder, og betroede fornemmeligt ham alt, hvad han i denne Henseende havde paa Hjertet. Ved Collins Mellemvirken skete det, at Thorvaldsen i 1834 fik et Budskab fra Kong Frederik den Siette, hvori det blev tilkiendegivet, at de Kunstskatte, han maatte bestemme sig til at skienke sit Fødeneland, skulde blive betragtede som en uafhængelig og udelelig Eiendom, og at der skulde blive sørget for et værdigt Opbevarelsessted.

Da der nu Aaret efter, i 1835, blev sendt en dansk Fregat, Bellona, for at afhente, hvad Thorvaldsen allerede havde ladet indpakke, ventede man ogsaa, at Kunstneren selv skulde følge med tilbage, men han var endnu ikke færdig til at forlade Rom. I det næste Aar nærede man samme Haab i Kiøbenhavn, og da han endnu ikke kom, begyndte man at tvivle om, at han nogensinde vilde kunne ombytte Italien med Danmark.

I Rom synes Thorvaldsen at have ventet paa, at man skulde gjøre noget for de mange allerede hjemsendte Arbejder, og Sagen kom omtrent paa det Punkt, at der fra begge Sider ventedes paa, hvad der vilde skee.

Der var imidlertid i Kiøbenhavn nogle Faa, som kiendte Thorvaldsen nøiere, og som i Italien havde hørt ham tale om sine Planer, og disse tvivlede ikke paa, at det jo var hans Alvor og et af hans kiæreste Dnsker, at komme selv og at samle Alt, hvad han havde gjort og Alt, hvad han havde kiøbt og anskaffet, i et Museum, som skulde bære hans Navn.

Der dannede sig derfor i Junii 1837 i Kiøbenhavn en Forening, som lod udgaae en Opfordring til alle Danske, om ved større og mindre Bidrag, efter Evne, at samle en saa stor Sum, at man for den kunde opføre et Museum til de Sager, som Thorvaldsen vilde skienke sit Fædrenezland, og denne Opfordring mødte en saadan Deeltagelse og Varme i alle Samfundsklasser, at man nogle Uger derefter kunde skrive til ham, at over 60,000 Rbd. allerede vare tegnede til Opførelsen af hans Museum, og at han nu endelig snart maatte komme selv.

Smedens dette foregik i Kiøbenhavn, saae det noget betænkeligt ud i Rom. Choleraen brød saa voldsomt ud over denne By, at alle, som kunde slippe bort, skyndsomst flygtede fra Byen, og iblandt disse var ogsaa vor Kunstner og et Par af hans Landsmænd. Men Thorvaldsen havde for sildigt grebet til Flugten og mødte allerede i den første By en væbnet Modstand af Landfolket, som nu frygtede for alt, hvad der kom fra Rom, som for Pesten; han maatte derfor vende tilbage og slaae sig tiltaals ved sit Arbeide, og fremstillede netop i disse Dage ganske rolig et Billede, som havde Hensyn til den nærværende Tids Trængsel.

Men, da nu ogsaa denne Fare var overstaaet, sendte han sit Svar til Kiøbenhavn, hvori han yttrede sin Glæde over det paatænkte Museum og tilsagde sine Landsmænd, at nu skulde Intet længer afholde ham fra at komme med det allerførste.

I Rom var paa den Tid iblandt de unge, danske Kunstnere, som udsendtes fra Kunstakademiet, en vordende Bygmester ved Navn Gottlieb Bindesbøll, som var særdeles yndet af Thorvaldsen. Med ham talede nu vor store Kunstner om, hvorledes dette Museum i Kiøbenhavn burde indrettes, og af deres fælleds Dverveielser udgik en Plan til en saadan Bygning. Kunstforeningen i Kiøbenhavn havde ogsaa udsat en Belønning af 500 Rbd. for den bedste Tegning til et Thorvaldsens Museum, og Bindesbølls Arbeide vandt Prisen. Vel gjorde de senere Forhold mange Forandringer nødvendige i denne Plan, men Hovedtanken var dog bleven bearbejdet i Forbindelse med Thorvaldsen selv og nærmest i Dverreensstemmelse med hans Dnsker.

I de første Dage af Mai 1838 stak Fregatten Rota i Søen, med Ordre, i Livorno at vente Thorvaldsen og de Sager, han bragte med sig, og denne kongelige Fregat var saaledes stillet under en Kunstners Comando, at Capitainen havde Ordre til at rette sig efter hans Dnsker i alle Maader. Og snart erfarede det nu med en ubeskrivelig Glæde i Kiøbenhavn, at Thorvaldsen havde forladt Italien og var gaaet ombord den 5te August 1838.

Altsof nu de Dage nærmede sig, da man i Kiøbenhavn kunde vente Fregattens Ankomst, blev Taler mere og mere om, hvorledes man ret passende skulde modtage

en danſk Mand, der vendte tilbage fra ſaa hæderlige Bedrifter, at han derved endog havde kaſtet en Glands over ſit Fødeland. Dette Spørgsmaal blev afhandlet i en engere Kreds, men alle Andre rakte Haanden til, og Enhver gjorde Sit, efter beſte Evne.

Søndagen den 16de September 1838 erfarede det, at Fregatten var ankommen til Helsingør, men at den laae for Anker i Hornbeksbugten, formedelſt Strøm og Modvind. Imedens man nu paa denne Dag utaalmodigt ventede i Kiøbenhavn, modtog Thorvaldsen den første Velkomſthilsen af Danſke og Svenske, ſom fra begge Sider af Sundet i feſtlig Forening mødte Nordens ſtore Kunſtner. Den følgende Dag hindrede en ſtærk Taage alle de ſpeidende Blikke, ſom fra Kiøbenhavns Taarne og Pynter ſøgte mod Nord. Men Kl. 3½ heifedes Dannebrog paa Nicolai Taarn, og dette aftalte Signal vendte i et Nu alle Fied ud imod Toldboden, hvor Broer, Volde og Skibe øieblikkeligt fyldtes med Tusinder af Tilſkuere. Da ſpredtes Taagen, og Fregatten laa allerede indenfor Batterierne, omhvælvet af en pragtfuld Regnbue. Fra Havnen ilede en lang og broget Række af blomſterſmykkede Baade ud mod Skibet, og hver Baad viſte med ſine pyntelige Flag og Vimpler, hvem den havde inde; thi Kunſtnere, Studenter, Haandværkere og næſten alle Samfund ſendte deres Talsmænd. I en Kreds sluttede alle diſſe ſmaa Fartøier ſig om den majeſtætiske Fregat, hvor en gammel Mand med hvidt Haar ſtod paa Relingen, ſom om han var en af Tilſkuerne. Op til ham tonede den rungende Sang, og da han løſtede ſin Hat, og de hvide Lokker ſlagrede for Binden, da lod en mangetuſindfoldig Hiſlen fra Baadene

og fra de tætte Skarer, som bedækkede hver Plet paa Land, hvorfra man kunde see Skibet. Efter denne Hilsen førtes han i Capitainens Chaluppe iland, og da var det som en Veddekamp imellem alle Baadene, der fulgte bagefter. Ved Landstigningen tonedede atter det danske Hurra, medens en Skare af Benner og Beundrere tog imod ham paa Trappen. Da han skulde stige i Bognen, trængte Alle til, for at see ham, og den henrykte Folkemasse spændte Hestene fra Bognen og trak ham i Triumf igiennem de tætfyldte Gaader, ligeind i Charlottenborgs Gaard, hvor han steg af i den Bolig, som ventede ham. Men Folket, som i boligende Masse opfyldte hele det store Torv udenfor, vilde ikke skilles ad, for det endnu engang havde seet ham. Da aabnedes Altandøren oppe over Slottets Port, og den ærværdige Olding treen frem og hilsende, men ingen Fyrste har nogensinde staaet prægtigere for sit jublende Folk, end denne Fattigmands Søn stod der for sine hilsende Landsmænd.

Den ene Fæst fulgte nu i disse Dage paa den anden, og det vilde være vanskeligt at sige, naar disse Fæster op- horte, thi fra det offentlige Liv gik Fæstlighederne over i Familielivet, hvor Thorvaldsen gjorde hver stille Kreds til en Fæst, naar han indfandt sig.

Paa hans Fødselsdag, den 19de November 1838, blev det skønne Gavlbillede over Frue Kirkes Indgang afdækket, og Pintsedag 1839 aabnedes samme Kirke, smykket med Statuerne af Christus og Apostlerne, som til den Dag vare opstillede. Den Døbefont, en knælende Engel, som Thorvaldsen havde udført i Marmor til denne Kirke, blev indviet, og han holdt selv det første

Barn over Daaben. Det var en Datter af hans hengivne Ven og Lærling, Billedhuggeren Herman Freund.

Det første Arbeide, Thorvaldsen nu foretog i Kiøbenhavn, var helliget de af Stadens Børn, der ligesom han, fødes i Armod. Det var Billedet af en Skytsengel, som fører et uskyldigt Barn frem i Verden, og, efter Bestemmelsen, blev dette lille Arbeide indsat i Frue Kirke, over den Bøsse, som modtager milde Gaver til Børns Underviisning og Forsørgelse.

Han begyndte snart derefter andre større Værker til denne samme Kirkes Forskjønnelse, men da Sommeren kom, hvilede han sig ud paa Herresædet Nysø ved Præstø, hvorfra han havde modtaget en Indbydelse.

I denne Familiekreds, som han gav Forrangen for alle de andre Kredse, der med Giestmildhed søgte at drage ham til sig, fandt han snart et Hiem, og var inden føie Tid ikke længer der som Giest iblandt Fremmede.

Under landlige Udspreddelser og i Familielivets, ham næsten ubekjendte, No fandt han snart her en naturlig Opfordring til mindre Arbeider, som for en stor Deel fremgik af det ydre Livs Paavirkninger.

Med den Kreds, som her omgav ham, gjorde han i Sommerens Løb først en Dampskibsreise til Kiel og Altona, derefter en Udflugt til Kullen og senere en anden til Møens Klint, og allevegne, hvor han kom, selv hvor han i al Stilhed kun søgte Naturens Glæder, vorede festlige Modtagelser ligesom op for hans Fod.

Paa Nysø var der, medens han saaledes var fraværende, opbygget ham et lille Værksted, hvor han i større No kunde hengive sig til sit Arbeide, og da han der havde

giort Holbergs og Dehenschlägers Buster, formaaede hans Venner ham nu til at udføre et Arbejde, som var den kæreſte Gave, han kunde ſkienke ſin Samtid og de Eſterlevende, nemlig hans eget Billede, i heel Figur og i den naturlige Størrelſe.

Nu bragte Corvetten Galathea, i Auguſt 1839, en ny Ladning af hans Kunſtværker til Danmark, men da der deſuagtet endnu henſtod adſkillige ufuldførte Arbejder i Rom, vaagnede ſnart det Dnſke i ham, for en kort Tid at reiſe tilbage til Rom og at gjøre ſig ganſke færdig der, for at kunne leve ſine øvrige Dage mere heel i Danmark.

Sagen angaaende Muſeet var paa den Tid ikke ganſke paa det Rene. Der var endnu ikke fundet en Byggeplads, fordi man ikke kunde finde den i alle Maader god nok, hvorimod Thorvaldsen ſelv var kun altfor noiſom og frygtede, at man vilde gjøre for meget af det. Men hverken han ſelv, eller nogen Anden, kiendte tilfulde, hvad Plads der maatte behøves, thi i Rom havde hans Sager ſtaaet ſammenpakkede i de forſkiellige Værkſteder, og ſelv mørke Kieldere og Afkroge havde han eſterhaanden pakket fulde, alene for at faae Plads, og deraf kom det, at uagtet en Skibsladning eſter den anden førtes fra Italien til Kiøbenhavn, hed det dog endnu altid fra Rom, at det neppe kunde mærkes i Værkſtederne, at Noget var aſſendt. Dette maatte Bygmæſteren vel ſkrive ſig bag Dret, medens Thorvaldsen altid yttrede, at han ikke vidſte, hvortil man vilde bruge al den Plads, ſom der giordes Fordring paa til Muſeet, og da Enden kom, viſte det ſig ogſaa, at det havde været godt, om Rummet havde været endnu ſtørre.

Men da man nu hørte Thorvaldsen tale om, at han vilde reise, og man ikke uden Grund troede, at han var noget misfornøiet med, at man ikke med Glæde havde taget imod et Tilbud, som Kongen havde gjort af en Byggeplads, saa kom Sagen hurtigt til Afgiørelse. Bindesbøll havde fremlagt sin Plan, saaledes forandret, at den svarede til den nævnte Byggeplads, og var denne end ikke i alle Maader saa smuk og fuldkommen passende, som om man havde haft et friere Valg, saa var der dog allerede her en gammel og prøvet Grund at bygge paa, og da Thorvaldsen dertil ikke ønskede noget bedre, saa fandt man det baade mindst bekosteligt og sikkest, at holde sig til den.

I November 1839 blev Bygmesterens Plan approberet, og dette gjorde Thorvaldsen saa tilfreds, at der nu ikke længer var Tale om nogen Reise, men desto mere om Museet.

Kong Frederik den Siette gjorde nu Thorvaldsen til hvid Ridder, og da Kunstneren skulde vælge sig et Skjoldmærke, valgte han et Billede af Guden Thor med sin Hammer og skrev derom sit Valgsprog: Frihed og Kiærlighed til Fædrelandet.

Kong Frederik den Siettes Død, som indtraf nogle Uger derefter, gik Thorvaldsen nær til Hjertet; thi han havde haft mange Beviser paa denne Konges ærlige og velvillige Sind imod ham, og vor store Kunstner gjorde aldrig Fordring paa, at Nogen skulde være Kunstkiender.

Dagen efter at Kongens Liig var ført til Roeskilde, modtog Thorvaldsen af Kong Christian den Ottende en Bestilling paa et Arbeide, som det danske Folk med Glæde saae imøde, nemlig en Statue af Christian den

Fierde, som skulde støbes i Bronze. Denne Bestilling blev snart efterfulgt af andre, thi Christian den Ottende var, som bekiendt, en stor Ven af Kunsten og især en Beundrer af vor Kunstner.

Da Sommeren igien nærmede sig, drog Thorvaldsen vel til Nysø, men til Italien maatte han see at komme, førend han groede ganske fast i Danmark. Dette kunde nu ogsaa saameget lettere skee, da Baron Stampes Familie paa Nysø besluttede, at følge med ham til Italien.

Da Tiden til Afreisen var bestemt, afhentede et kongeligt Dampskib ham ved Præstø og førte ham med hans Selskab til Rostock. Det var den 25de Mai 1840. Reisen igiennem Tydskland var en Række af festlige Dage, især dem, han tilbragte i Berlin, Dresden, Frankfurt, Mainz, Stuttgart og München. I Rom var der stor Glæde. Da han nærmede sig dette sit kiære Manddoms Hiem, toge først hans egne Landsmænd, de danske Kunstnere, imod ham en Miils Wei udenfor Byen, og da han skulde kiøre ind i Rom, stod de andre Nationers Kunstnere der og hilsede ham med Sang og med Tale. Det romerske Akademie St. Lucas sendte ham en Deputation imøde, og da han førstegang indfandt sig i Akademiet, kom samtlige Medlemmer ham imøde med Borsfakler i Hænderne.

I Rom havde det kun været hans Hensigt, at gjøre sine ufuldendte Arbejder færdige og saa at vende tilbage med det Sidste af hans Gave til Staden Kiøbenhavn. Men han var saa vant til at have med det bløde Leer at gjøre, at det var blevet ham en Vane, altid at gaae med en lille Klump imellem Fingrene, og inden han saa vidste af det, var han igien ifærd med at gjøre et nyt Billede.

Det blev derfor i Rom ikke ved det Arbeide, han der havde foresat sig. Inden kort Tid var han igien omgiven af mange nye Bærker og saaledes i Gang med Arbeidet, at man paa Danmarks Begne maatte frygte for, at han nu groede fast der. Hans Reiseselskab fra Danmark maatte vende tilbage, uden at have ham med, og da den danske Fregat, *Thetis*, den 30te September 1842, lod Ankeret falde paa Livornos Rhed, laae der 80 store Kister med Kunstfager, færdige til at affendes, men han selv kunde ikke bestemme sig til at følge med endnu, og han gav Skibets Chef et saa ubestemt Svar, at der ikke var Grund til at vente ham ud over den bestemte Dag.

Men pludselig fatter han dog den Beslutning, at han vil følge hjem med sine Kunstfager, og dette, uagtet han paa den Dag var saa syg, at Lægen raadede ham derfra. Tilfældigviis modtog han samme Dag et Besøg af en hjemreisende Landsmandinde, *Jfr. Frederikke Wallich*, en Søster af hans Ven, *Theatermaleren*, og da hun netop var i Begreb med at reise til Livorno, pakkede han ihast sine kostbare Smaafager sammen, og glemte derover baade Reisetoi og Penge, og ilede samme Dag ad Livorno til, i Haab om endnu at finde Fregatten der.

Men den var allerede afgaaet Dagen iforveien, og nu besluttede den gamle Mand, at han overland vilde være i Danmark, inden Fregatten naaede derhen.

Dg det lykkedes ham ogsaa. Vel var han reist fra Rom uden Reisepenge, men hans Ledfagerinde kunde gjøre Udlæget, og Nat og Dag, næsten uden at unde sig Hvile, reiste han nu først med et Dampskib til Marseille og derfra over Straßburg, langs med Rhinen, og fiorten Dage,

efter at han havde forladt Rom, var han i Altona. I et stormende Veir begav han sig fra Kiel og favnede atter sine Venner i Kiøbenhavn, den 24de October 1842.

Thorvaldsens Museum var imidlertid reiset, og det var iblandt hans første Glæder, Dagen efter, at begive sig derhen, hvor han blev festligt modtagen. Alt, hvad han her saae, tilfredsstillede ham; kun syntes det ham, at man havde giort for meget, og lod med en vis, eiendommelig Stolthed føle, at hans Værker vare tilstrækkelige til Museets Smykke.

Et roligt, tankesuldt Blik kastede han til Midten af den lille Gaardsplads. Han saae der en tre Alens For- dybning i Fladen, og mindedes, at han havde bedet Bygmesteren om, at rede ham en Seng der.

Dagen efter dette Besøg i Museet, lagde han sin Tilfredshed og Erkiendtlighed for Dagen, ved foruden de 27,000 Rbd., han allerede tidligere havde bestemt til Museet, endvidere at give 30,000 Rbd. til dettes øvrige Fornødenheder.

Han deelte sig nu mellem Kiøbenhavn og Nysø, og hvor han var, der fremgik stadigt endeel Arbeider fra hans Haand.

Iblandt disse maa vi her fremhæve fire Billeder til et Monument, som siden blev opreist paa Skanderborgs Slotsbakke til Minde om Kong Frederik den Siette. Han havde allerede af egen Drift, strax efter Kongens Død, giort Udkast til et andet Monument, men da dette ikke kom istand, greb han med Glæde Leiligheden, som tilbød sig fra Sjælland, og gjorde fire Basrelieffer, som billedligt fremstille Stavnshaandets Løsning, Provind-

sialstændernes Indstiftelse, Rettens Pleie og Videnskabens og Kunstens Beskyttelse.

Næste Juul var han paa Nysø, og da Julelysene bleve tændte, overraskede han sine Venner med et deiligt Billede, som han i al Stilhed havde udført til denne Fest, forestillende Juleglæder i Himlen.

Da han derefter, i 1343, var kommen tilbage til Kiøbenhavn, besluttede han, nu at foretage Udførelsen af en af de allerførste Bestillinger, som han, for mere end 30 Aar siden, havde modtaget fra den danske Regiering, og med hvilken han dengang ikke havde Lyst at befatte sig. Men nu vare Forholdene forandrede. Man havde nemlig dengang bestilt fire Statuer i overnaturlig Størrelse til Christiansborgslots Hovedindgang -- men i Sandsteen. Nu derimod havde Christian den Ottende gientaget Bestillingen, men Statuerne skulle støbes i Bronze, og det behagede ham saa vel, at han nu foresatte sig, at ville lægge sine sidste Kræfter i disse Arbejder.

Men det var noget for silde. Saa store Statuer, som disse skulde være, krævede en Ungdomskraft, som man ikke kunde vente at finde hos en 70aarig Olding. Desuagtet lagde han dog Haand paa Værket, og lo ad sine Venners Frygt, naar de ængstedes for et Ulykkestilfælde, ved at see ham betro sig til usikre Stiger og skrøbelige Stilladser, som han selv opstablede, for at kunne naae op til de øverste Dele af sit Arbejde.

Saaledes blev den første af disse Statuer, Herkules, færdig i Model; men nu følte han sig ogsaa noget træt, hvorfor han lod et Par af sine Lærlinge forberede den

næste Statue, *Æskulap*, og drog selv til *Nyso*, for at udhvile sig.

Da han henimod *Narets* Udgang vendte tilbage til *Charlottenborg*, var han ikke ret vel. En gammel *Been-*skade tvang ham en lang *Tid* til at holde sig rolig, og da han saaledes ikke kunde arbejde, blev han nu og da mismodig, og yttrede oftere, at dette vilde blive hans *Død*.

For at modarbejde denne Mening, og at forførte ham *Tiden*, indrettedes det dog saaledes for ham, at han sidende, med *Benet* lagt op paa en *Skammel*, kunde foretage sig nogle mindre *Arbejder*, og dette tilfredsstillede ham. Blandt flere *Billeder* gjorde han nu et *Basrelief*, hvori han lod *Frihedens Genius* fodre en *Løve* og en *Orn* af samme *Skaal*, og inden dette var færdigt, gik han igien omkring, som om han feilede *Intet*.

Dog kunde han ikke fordølge for sine *Nærmeste*, at hans *Udendrag* var ham besværligt, men han blev næsten vred, naar man talde om *Doktoren*, og forsikkrede, at dette samme havde han følt allerede i mange *År*.

Endskiøndt han almindeligt talte saaledes, tænkte han dog stadigt paa *Døden*, og *Dagen* førend den kom, udtalte han høitideligt det *Ønske*, at det snart maatte være fuldbragt, før han blev sig selv og *Andre* til *Byrde*.

Dette hans *Ønske* gik i *Opfyldelse* den *24de Marts* 1844, og hine *Ord* vare næsten de sidste, som *Den*, der skriver dette, hørte af hans *Mund*.

Han havde *Dagen* iforveien begyndt et nyt *Arbejde*, en *Buste* af *Dr. Morten Luther*, og denne *Søndag-*morgen havde han, efter en søvnløs *Nat*, reist sig af *Sengen* ved *Daggrøn*. Han satte sig til at læse, men faldt nu i

Søvn, fik sig en styrkende Morgenslummer og befandt sig derefter saa vel, at han kunde tilbringe næsten den hele Formiddag ved Luthers Buste.

Dog blev den ikke færdig. Han skulde om Middagen spise hos Baron Stampe, men vilde først tilvogns gjøre nogle Besøg i Byen. Da Timen kom, — forlod han sit Arbeide.

Bed Middagsbordet, hvor han var samlet med flere gode Venner, var han munter, som sædvanligt. Dog sagde han i Samtalens Løb disse mærkelige Ord: "Nu kan jeg gierne dø, for Bindesbøll har min Grav færdig!"

Efter Bordet gik han hen i Theatret, men neppe havde han der indtaget sin sædvanlige Plads, før hans Hoved sank ned, og han var ikke mere!

Thorvaldsens store, jordiske Virksomhed var tilende, og i den dybe Sorg var det en opløstende Trøst, at hans Dødsmaade i saameget svarede til det Særegne i hans vidunderligt skønne Kunstnerliv.

Hans Liigseng blev redet i Kunstakademiets store Festsal, paa det samme Sted, hvor han, netop for 50 Aar siden, som begyndende Kunstner havde modtaget det første opmuntrende Hæderstegn. Omkring hans Leie vaagede, Dag og Nat, en Vagt af unge Kunstnere og af hans hengivne Opvarter, Wilckens. Fra dette Sted førtes Liget den 30te Marts 1844 i et mageløst Sørgetog til Vor Frue Kirke.

Denne Dag staaer med uudslettelig Træk indpræntet hos Enhver, som dengang var i Kiøbenhavn; thi ingen af alle myndige Mænd og Quinder var udeeltagende.

Fra alle Samsfund var der beskikket Ufsendinge til denne Sørgefest, og de, som ikke vare udsendte, opfyldte som deeltagende Tilskuere alle Torve og Gader, hvor Liigtoget bevægede sig.

Veien fra Charlottenborg til Kirken var efter bedste Evne smykket, og fra Binduerne faldt stundom en Blomsteregn ned over Baaren. Under Sørgemusik fra de Samsfund, som stode opstillede, Mand ved Mand, næsten i alle Gaderne, og under Klokkernes Ringning og Basunernes Choral fra Kirketaarnene, bevægede det lange Tog sig i uforstyrret Ro. Ved Kirkens Indgang mødte Kong Christian den Ottende Liigskaren og anførte den op igiennem den sortbeklædte, med brændende Kiorter oplyste Kirke, og da Sørgemusikken, med Sang og Tale, forstummede, valfartede de Mange, som ikke havde kunnet være med i Toget, til Kisten, der næsten sfiultes af friske Krandsse.

Der er maaskee ikke i hele Verden og saa langt tilbage i Tiden, som Historien naaer, at opvise, at en stor Mand har faaet et Gravmæle, som bestaaer af alle hans berømmelige Gierninger. Keiser Napoleon skulde maaskee være den eneste, thi han ligger begravet i Invalidernes Huus i Paris. Men der er det krumboiede Oldinge, eenarmede og træbenede, som bære Bidne om den store Keisers verdslige Daad; men omkring Thorvaldsens Grav staae hans ungdomsfriske Værker i deres evige Skønhed.

Der er heller ikke nogen Kunstner at opvise i noget somhelst Land, som ved sine egne Arbeider har kunnet fylde et heelt, stort Museum, ingen, som har kunnet sige til sine Landsmænd: "See! Alt, hvad jeg har gjort, det sfiænker jeg Eder!"

Til dette Museum blev Thorvaldsens Liig henbragt i den aarle Morgen, den 6te Septbr. 1848, da Bygningen var fuldført og Værkerne opstillede.

Han ligger i et Gravkammer, hvis Vægge ere smykkede med Palmer, med Roser og Lilier; dertil er foiet Dødsaaeret, der engang i den fierne Fremtid, naar Graven igien aabnes som en Oldtidslevning, skal bære Vidne om vor Tidsalder.

Fortegnelse

paa

de Arbejder, Thorvaldsen har udført. *)

1789.	Basrel.	En hvilende Amor.	
1791.	—	Heliodor udjages af Templet.	
	—	Priamus og Achilles.	
1792.	—	Herkules og Omfale.	
	—	Numa og Egeria.	
1793.	—	Petrus helbreder den Værkbrudne.	
1794.	—	Narstiderne.	
	—	Dagstiderne.	
	Statuen	Terpsichore.	
	—	Euterpe.	
	—	Muse.	
	—	Muse.	
1796.	Buste af	Lyge Nothe.	
	—	af Bernstorff.	
1797.	Aldskillige	Copier efter Antikken.	
1798.	Gruppen	Bacchus og Ariadne.	
	Buste af	Homer, Copi.	
	—	af Rafael, Copi.	
1800.	Statuen	Freden.	
	Gruppen	Achilles og Penthisilea.	
	Statuen	Melpomene.	
	—	Jason, naturlig Størrelse.	
	Buste af	Statsraad Sartorff.	
1801.	Buste af	Minister Bourke.	

*) Med Undtagelse af endeel Buster, hvis Navn ikke kunne angives.

1802. Statuen Jason, overnaturlig Størrelse.
 1803. Basrel. Achilles og Briseis.
 1804. Statuen Diomedes.
 Basrel. Achilles's Strid med Agamemnon.
 — Musernes Dands paa Helikon.
 Buste af Baron Schubart.
 — af Baronesse Schubart.
 — af Grev Adam Moltke.
 1805. Gruppen Amor og Psyche.
 Statuen Bacchus.
 — Ganymed.
 — Apollo.
 — Venus.
 Buste af Grev Rantzau Breitenburg.
 — af Baronesse Humboldt.
 1806. Gruppen Mars og Venus.
 Statuen Friheden.
 1807. Døbefont til Bræbe-Trollebørg.
 1808. Fronton til Christiansborg Slot.
 Basrel. Minerva og Prometheus.
 — Herkules og Hebe.
 — Jupiter og Nemesis.
 — Æskulap og Hygiea.
 Statuen Den fredbringende Mars.
 — Adonis.
 Basrel. A genio lumen.
 1809. — Hector, Paris og Helena.
 — Amor, ridende paa Løven.
 — Venus's Fødsel.
 — Amor, saaret af en Bi.
 — Merkur, Bacchus og Jno.
 1810. — Amor hos Bacchus.
 — Caritas.
 — Amor og Psyche.
 — Vulkan, Venus, Mars og Amor.
 Gruppen Mars og Amor.
 Thorvaldsens egen colossale Buste.
 1811. Basrel. Sommeren.
 — Høsten.
 Gravmæle over Augusta Böhmer.
 Statuen Psyche med Urnen.
 — Amor.
 1812. Frisen Alexanders Indtog i Babylon.

1813. Basrel. Victoria bekrænder en falden Krieger. 0281
 Statuen Caryatide.
 — Caryatide.
1814. Statuen Den triumferende Amor. 12-1181
 Gravmæle over Phil. Bethmann-Hollweg.
 — over Baronesse Schubart.
 Basrel. Nessus oa Dejanira.
 Portraitstatue af Lady Russel.
1815. Basrel. Priamus hos Achilles.
 — Ratten.
 — Dagen.
 Portraitstatue af Grevinde Oftermann.
1816. Statuen Hebe.
 — Ganymed.
 Gravmæle over Grevinde Berkowsky.
 Statuen Dandserinden.
 Buste af Eckersberg.
1817. Restauration af de antikke Statuer fra Ugina. 1881
 Buste af Lord Byron.
 Gravmonument over Grevinde Pore.
 Gruppen Ganymed, knælende, med Ornen. 1881
 Statuen Hyrdedrengen.
 — Haabet.
1818. Basrel. Quinderne ved Graven. 1881
 Statuen Merkur. 1881
 Basrel. Kristus giver Peder Nøglerne. 18-1881
 — Disciplene i Emaus.
 Gravmæle over Lady Newboock.
 — over Baronesse Chandry.
 Monument for Lord Maitland. 1881
 Portraitstatue af Fyrstinde Baryatinsky.
1819. Gruppen Gratierne.
 Schweizer-Monumentet.
 Basrel. Mariae Bebudelse.
 Buste af Kong Frederik d. 6te.
 — af Dronning Maria Sophie Frederikke.
 — af Kronprindsesse Caroline.
 — af Prindsesse Vilhelmine.
 — af Prinds Frederik Carl Christian. 1881
1820. Basrel. Jesu Daab. 0281
 — Nadveren.
 — Tre Engle med en Guirlande.
 Buste af Grev Danneberg Samsø. 0281

1820. Buste af Keiser Alexander I.
 — af Fyrst Metternich.
 — af Fyrst Schwarzenberg.
- 1821-22. — af Prinds Frederik Christian.
 — af Prindsesse Caroline Amalie.
 — af Prindsesse Juliane.
 — af Prinds Philipthal.
 — af Landstabsmaler Dahl.
 — af Bartholin-Eichel.
 — af Grev Sommariva.
 — af Kronprindsen af Bayern.
- Portraitstatue af Fyrst Potocky.
 Monument over Maleren Appiani.
 Statuen Christus.
 Statuerne af de tolv Apostle.
 Fronton til Frue Kirke.
1823. Monument for Nikolaus Kopernikus.
 — over Fyrst Poniatowſky.
 Basrel. Anakreon og Amor.
 Statuen Daabens Engel, staaende.
1824. Basrel. Kierlighedens Aldere.
 Monument over Cardinal Consalvi.
 — over Pave Pius d. 7de.
 Buste af Kongen af Nede, i Indien.
1825. En liggende Love.
- 1826-27. Monument over Hertugen af Leuchtenberg.
 Portraitstatue af Prindsesse Caroline Amalie.
 Statuen Daabens Engel, knælende.
 Buste af Prinds Frederik Carl Christian. —
1828. Basrel. Amor med Loven.
 — Amor paa Drnen.
 — Amor paa en Delphin.
 — Amor med Cerberus.
 Gravmæle over Lægen Vacca.
 — over en engelſk Dame.
 Buste af Marchese Firenze.
 — af Sir George Barlow.
 — af Colonel Bonar.
1829. — af Storsyrstinde Helena.
 Basrel. Dødens Engel.
 — En ung Mand fører en Hest.
 Buste af Torlonia.
1830. Buste af Napoleon.

1830. Basrel. En staaende Victoria med Etield.
 — En siddende Victoria med Etield.
 — En anden, siddende Victoria med Etield.
 Portraitstatue af Lord Byron.
 Basrel. Erato og Amor.
 — Sangens Genius.
- 1831-32. — Achilles's Vaaben.
 — En Satyr og en lille Faun.
 To Basrel. til Forøgelse af Alexanders Indtog.
 Basrel. Jupiter dicterer Amor Love.
 — Amor, siddende i Vaaden.
 — Amor, staaende i Vaaden.
 — Amor svæver over Jorden.
 — Amor med Hunden.
 — Amor filer et Næt.
 — Amor svæver over Strandbredden.
 — Amor med Rosen hos Jupiter og Juno.
 — Amor antænder Klippen.
 — Amor og Hymen spinde Livets Traad.
 — Amor og Ganymed spille Terre.
 — Amor, bundet af Gratierne.
 — Hylas bortrøves af Nymferne.
 — En Hyrdinde med en Amorinrede.
 — Amor, ridende paa Løven.
- Medaillon-Portrait af Göthe, jun.
 Buste af John Wyllie.
 — af Löwenstern.
 — af Baron Eichthal.
- Basrel. Alexander antænder Persepolis.
 Frisen Toget til Parnas. (ufuldendt.)
1833. Monument for Guttonberg.
 Basrel. Parcerne.
 Fire Basrel. Evangelisterne.
 Basrel. En Bacchantinde med en lille Faun.
 — Ganymed og Hebe.
 — Ganymed bortføres af Drnen.
 — Tre spillende Engle.
 — Tre syngende Engle.
 — Tre Engle med et Blomsterbaand.
 — Hylas, bortrøvet af Nymferne. (omarbejdet.)
 — Rafael.
- Buste af Mr. Mahon.
 — af Maleren Horace Vernet.

1834. Basrel. Nemesis.
 Monument, Maximilian af Bayern.
 Basrel. En Jægerinde tilhest.
 — En Jæger tilhest.
 — Tre bedende Dreng.
1835. Gravmæle for Prindsesse Poninska.
 Fronton til Christiansborgs Slotskirke.
 — til Raad- og Dombuset.
1836. Fire Basrel. Aarstiderne.
 Basrel. Tro, Haab og Kiærlighed.
 Ni Basrel. Muserne.
 Basrel. Mnemosyne.
 — Gratiernerne.
 — Apollo.
 — Minerva.
 — Genius med Pegasus.
 Monument over Fr. Schiller.
 — over Conradin.
1837. Basrel. Homer synger for Grækerne.
 — Thetis dyster Achilles i Styr.
 — Hektors Afsked.
 — Hektor, Paris og Helene.
 — Achilles og Briseis.
 — Achilles og Pentisilea.
 — Achilles forbinder Patrokles.
 — Chiron og Achilles.
 — Alexander antænder Persepolis. (omarbejdet.)
 Fronton til Torlonias Villa.
 Statuen En ung, dansende Pige.
 Basrel. Hygea og Amor.
 — Amor, siddende med Roser og Lidsler.
 — Amor, staaende med Roser og Lidsler.
 — Retfærdigheden.
 — Statsstyrelsen.
1838. Et betydeligt Antal smaa Compositioner af mythologisk og allegorisk Indhold, udførte af Galli til Torlonias Villa.
 Basrel. En Pige leger med en Fugl.
 — Adam og Eva.
 Statuen Vulkan.
1839. Basrel. Barnets Skytsengel.
 Buste af L. Holberg.
 — af Adam Dehlenschläger.

- Statuen Thorvaldsen.
 — Psyche med Amors PiiL.
 Frisen Jesu Gang til Golgatha.
 — Jesu Indtog i Jerusalem.
 1840. Statuen Christian den Fierde.
 Basrel. til Thronbestigelses-Medaillen.
 — Hymen med to Fakler.
 — Amor og Hymen.
 — Amor kysser Psyche.
 — Diana hos Jupiter.
 — Disciplene i Emanus.
 — Hygea og Amor.
 — Perseus og Andromeda.
 — Jesus velsigner Børnene.
 Medaillon-Portrait af H. Steffens.
 Basrel. Thorvaldsen paa Nyso.
 — Badescene ved Stranden.
 Buste af Grevinde Danneberg-Samsø.
 Basrel. Amor rider paa en Svane.
 — Amor paa en Svane udsender en PiiL.
 — Rebekka og Elieser.
 Buste af Admiral Holsteen.
 — af Conferentsraad Donner.
 1841. Basrel. Mares Geniue.
 — Leda og Euanen.
 — Jesus og den samaritanske Quinde.
 — Amor forlader Psyches Leie.
 — Psyche ved Amors Leie.
 — Præsten Hans Madsen og Johan Rankau.
 — Jesus lærer i Templet.
 — Bacchantiff Dands.
 — En anden, bacchantiff Dands.
 — Retfærdigheden.
 — Amor og Psyche tage Afsked.
 1842. — Jesu Fødsel.
 — Flugten til Egypten.
 — Jesus lærer i Templet.
 — Jesu Daab.
 — Jesu Indtog i Jerusalem.
 — En Engel med Basun.
 — En anden Engel med Basun.
 — En Engel med Sværdet.
 Statuen Apostelen Andreas.

Statuen Apostelen Thaddæus.

Gruppen Gratierner. (omarbejdet.)

Basrel. Regna firmat pietas.

— Stavnsbaandets Løsning.

— Stønderinstitutionens Indstiftelse.

— Rettens Pleie.

— Videnskabens og Kunstens Beskyttelse.

— Juleglæder i Himlen.

1843. — Amor flyver bort.

— Thalia og Melpomene.

— Malerkunstens Genius.

— Billedhuggerkunstens Genius.

— Poesiens og Harmoniens Genier.

Statuen Herkules.

Basrel. Bygningskunstens Genius.

— De tre dannende Kunster.

— Hymen med to Duer.

1844 — Frihedens Genius med Løven og Ørnen.

— Billedhuggerkunstens Genius. (omarbejdet.)

Buste af Dr. Martin Luther. (ufuldført.)